

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 10.7.2007
COM(2007) 396 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της Κοινότητας για τις διοξίνες, τα φουράνια
και τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια (COM(2001) 593) – Δεύτερη έκθεση προόδου**

{SEC(2007) 955}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της Κοινότητας για τις διοξίνες, τα φουράνια και τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια (COM(2001) 593) – Δεύτερη έκθεση προόδου

Περιεχόμενο

Οι διοξίνες, τα φουράνια και τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια (PCDD, PCDF και PCB) συνιστούν ομάδα ανθεκτικών στο περιβάλλον τοξικών χημικών ουσιών, οι οποίες βιοσυσσωρεύονται μέσω της τροφικής αλυσίδας και εγκυμονούν κινδύνους ανεπιθύμητων ενεργειών για την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον. Μπορούν να προκαλέσουν βλάβες στο ανοσοποιητικό σύστημα, το νευρικό σύστημα, το ενδοκρινικό σύστημα και τις αναπαραγωγικές λειτουργίες, ενώ υπάρχουν και υπόνοιες καρκινογένεσης. Τα έμβρυα και τα νεογέννητα είναι λίαν ευπρόσβλητα στην έκθεση στις εν λόγω ουσίες. Υπάρχει διάχυτος δημόσιος, πολιτικός και επιστημονικός προβληματισμός για τις αρνητικές συνέπειες που έχει στην υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον η μακροπρόθεσμη έκθεση - ακόμη και σε ελάχιστες ποσότητες - διοξινών, φουρανίων και PCB.

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχει επιτευχθεί μια γενική μείωση των επιπέδων των διοξινών, των φουρανίων και των PCB στο περιβάλλον και στον άνθρωπο, ιδίως μέσω του ελέγχου των πηγών βιομηχανικών εκπομπών, όπως, π.χ., της καύσης των αποβλήτων. Ωστόσο, λόγω της ανθεκτικότητας (εμμονής) των εν λόγω χημικών ουσιών, είναι σκόπιμο να συνεχιστούν οι προσπάθειες μείωσης των ανθρωπογενών εκπομπών στο περιβάλλον, με στόχο την περαιτέρω ελαχιστοποίησή τους και, ει δυνατόν, την τελική εξάλειψή τους. Πέραν αυτού, τα επίπεδα στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα πρέπει να μειωθούν περαιτέρω, προκειμένου να περιοριστεί η έκθεση του ανθρώπου στις εν λόγω ουσίες.

Προκειμένου να μειωθεί η πρόσληψή τους από τον άνθρωπο, είναι σημαντικό να μειωθούν τα επίπεδά τους στην τροφική αλυσίδα, δεδομένου ότι η κατανάλωση τροφίμων αποτελεί τη σημαντικότερη αιτία έκθεσης του ανθρώπου. Η μόλυνση της τροφικής αλυσίδας είναι περιβαλλοντικής προέλευσης. Οι διοξίνες που εκλύονται στον ατμοσφαιρικό αέρα, μπορούν, επί παραδείγματι, να εναποτεθούν σε φυτά ή στα ύδατα και, στη συνέχεια, να προσληφθούν και να συσσωρευθούν από ζώα και ψάρια μέσω της τροφής τους, διεισδύοντας έτσι στην τροφική αλυσίδα του ανθρώπου. Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο να ληφθούν μέτρα περιορισμού της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και PCB τόσο στο περιβάλλον, όσο και στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές.

Στις 24 Οκτωβρίου 2001 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, με αντικείμενο τη χάραξη στρατηγικής της κοινότητας για τις διοξίνες, τα φουράνια και τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια (PCB)¹ (στρατηγική για τις διοξίνες). Η στρατηγική για τις διοξίνες είναι διττή: ένα μέρος της περιλαμβάνει μέτρα για τον περιορισμό της παρουσίας διοξινών, φουρανίων

¹ COM(2001) 593 τελικό.

και PCB στο περιβάλλον, ενώ ένα άλλο περιλαμβάνει μέτρα για τον περιορισμό της παρουσίας τους στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα.

Στις 12 Δεκεμβρίου 2001 το Συμβούλιο Περιβάλλοντος ενέκρινε συμπεράσματα σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής, στα οποία στηρίζει τη στρατηγική της Επιτροπής για τις διοξίνες και ζητά από την τελευταία να της υποβάλει έκθεση σχετική με την εφαρμογή της στρατηγικής στα τέλη του 2003 και, στη συνέχεια, ανά τριετία. Μία πρώτη έκθεση προόδου, η οποία καλύπτει την περίοδο 2002-2003, εγκρίθηκε στις 13 Απριλίου 2004².

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί τη δεύτερη έκθεση προόδου, στην οποία συνοψίζονται οι δραστηριότητες της Επιτροπής στην περίοδο 2004-2006 στους τομείς του περιβάλλοντος, των ζωοτροφών και τροφίμων. Συνοδεύεται από παράρτημα που περιλαμβάνει λεπτομερέστερες και τεχνικές περιγραφές των εξελίξεων στους διάφορους τομείς (SEC(2007) 955).

Δραστηριότητες στον τομέα του περιβάλλοντος

Οι διοξίνες, τα φουράνια και τα PCB αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο χωριστών τομέων περιβαλλοντικής πολιτικής. Ένας ιδιαίτερης σημασίας τομέας για την υπό εξέταση περίοδο είναι η εφαρμογή των δύο διεθνών συμβάσεων για τους Έμμοιους (ανθεκτικούς) Οργανικούς Ρύπους (EOP).

Όπως και οι άλλοι EOP, οι διοξίνες, τα φουράνια και τα PCB μεταφέρονται, αγνοώντας την ύπαρξη διεθνών συνόρων και συνιστούν παγκόσμια απειλή για το περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου. Ο παγκόσμιος αυτός προβληματισμός αντανακλάται στη σύμβαση της Στοκχόλμης του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP/ΠΗΕΠ) για τους έμμοιους οργανικούς ρύπους, της οποίας η Κοινότητα κατέστη συμβαλλόμενο μέρος το Φεβρουάριο του 2005, καθώς και στο πρωτόκολλο του 1998 για τους EOP, στο πλαίσιο της σύμβασης των ΗΕ-ΟΕΕ (Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη) για την διαμεθοριακή ατμοσφαιρική ρύπανση σε μεγάλη απόσταση.

Για την εκ μέρους της ΕΕ πλήρη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχει από τις δύο διεθνείς πράξεις, εκδόθηκε, το 2004, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 850/2004 για τους έμμοιους οργανικούς ρύπους³. Η έκδοσή τους συνιστά ένα μείζον επίτευγμα για τον περιορισμό των διοξινών, των φουρανίων και των PCB. Ο κανονισμός επιβάλλει την κατάρτιση εθνικών μητρώων των εκλύσεων διοξινών, φουρανίων και PCB και τον καθορισμό μέτρων για την αντιμετώπισή τους. Έχουν ήδη καταρτιστεί, ή πρόκειται να καταρτιστούν στο αμέσως προσεχές μέλλον, εθνικά σχέδια εφαρμογής. Ο κανονισμός EOP εξασφαλίζει, ως εκ τούτου, καλύτερη ενημέρωση για τις εθνικές εκλύσεις διοξινών, φουρανίων και PCB και τη θέσπιση εθνικών μέτρων αντιμετώπισής των.

Επίσης, η Επιτροπή κατήρτισε κοινοτικό σχέδιο εφαρμογής⁴, όπου καθορίζονται τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε επίπεδο ΕΕ. Για τους σκοπούς του εν λόγω σχεδίου, διενεργήθηκε εκτίμηση των προτεραιοτήτων, ώστε να καθοριστούν δράσεις για την αντιμετώπιση των μη σκόπιμων (τυχαίων) εκλύσεων EOP, συμπεριλαμβανομένων των διοξινών, φουρανίων και

² COM(2004) 240 τελικό.

³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 850/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29^{ης} Απριλίου 2004, για τους έμμοιους οργανικούς ρύπους και την τροποποίηση της οδηγίας 79/117/ΕΟΚ, ΕΕ L158 της 30.4.2004.

⁴ SEC(2007)341.

PCB. Ειδικότερα, το σχέδιο εφαρμογής ορίζει ότι οι βιομηχανικές πηγές πρέπει να συνεχίσουν να αντιμετωπίζονται βάσει του κείμενου νομοθετικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC)⁵ και της οδηγίας για την αποτέφρωση των αποβλήτων⁶. Οι οικιακές πηγές, όπως, επί παραδείγματι, τα συστήματα θέρμανσης κατοικιών με ξυλεία και άνθρακα, αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία και η Επιτροπή θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού με την προαγωγή της ανταλλαγής πείρας και πληροφοριών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών και των κρατών μελών.

Πέραν της γενικής αυτής εξέλιξης, σημειώθηκε, την περίοδο 2004-2006, πρόοδος με τις δράσεις για το περιβάλλον στο πλαίσιο της στρατηγικής για τις διοξίνες, σε σειρά ειδικών τομέων:

Στον τομέα των *βιομηχανικών εκπομπών*, συνεχίστηκαν οι προσπάθειες καθορισμού των Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών (ΒΔΤ) για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης και στα τέλη του 2006 ολοκληρώθηκαν τα τελευταία 6 από σειρά 32 BREF (Έγγραφο Αναφοράς ΒΔΤ - BAT Reference Documents). Για ορισμένα BREF που είχαν εκδοθεί σε προγενέστερη φάση, δρομολογήθηκε αναθεώρηση, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι νέες εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένων αυτών στους τομείς του σκυροδέματος και της ασβέστου, του χαρτοπολτού και του χαρτιού, καθώς και του σιδήρου και χάλυβα.

Το Σεπτέμβριο του 2006 υιοθετήθηκε θεματική στρατηγική για την προστασία του *εδάφους*. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει πρόταση οδηγίας πλαισίου η οποία θα υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προλαμβάνουν τη μόλυνση του εδάφους, την κατάρτιση καταλόγου μολυσμένων τόπων και την αποκατάσταση των καθορισθέντων τόπων. Εις ότι αφορά τα *απόβλητα*, ο κανονισμός ΕΟΠ προβλέπει ότι οι ρύποι που εντάσσονται στην κατηγορία των ΕΟΠ πρέπει να καταστρέφονται ή να μετασχηματίζονται οριστικά σε άλλες ουσίες. Υπάρχουν κάποιες παρεκκλίσεις στο γενικό αυτό κανόνα, ενώ το 2006 και το 2007 εκδόθηκαν δύο κανονισμοί⁷ στους οποίους θεσπίζονται οριακές τιμές για τις διοξίνες, τα φουράνια και τα PCB, για την εφαρμογή των εν λόγω παρεκκλίσεων.

Στο πλαίσιο της *δημόσιας πρόσβασης στα δεδομένα* τα σχετικά με τις βιομηχανικές εκπομπές, εκδόθηκε, τον Ιανουάριο 2006, ένα προσβάσιμο στο κοινό ευρωπαϊκό μητρώο έκλυσης και μεταφοράς ρύπων (E-PRTR/E-MEMP)⁸. Σε σύγκριση με το σημερινό μητρώο (ευρωπαϊκό μητρώο ρυπογόνων εκπομπών - EPER), έχει μικρότερα ελάχιστα όρια αναφοράς για τις διοξίνες και τα φουράνια και περιλαμβάνει την αναφορά των PCB.

Την περίοδο 2002-2005 εκπονήθηκαν δύο μείζονες μελέτες προκειμένου να συγκεντρωθούν συνολικές πληροφορίες σχετικές με τις διοξίνες, τα φουράνια και τα PCB στην ΕΕ-10. Τα

⁵ Οδηγία 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24^{ης} Σεπτεμβρίου 1996 σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, ΕΕ L257 της 10.10.1996, σ. 26.

⁶ Οδηγία 2000/76/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2000, για την αποτέφρωση των αποβλήτων, ΕΕ L332 της 28.12.2000, σ. 91.

⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1195/2006 του Συμβουλίου, της 18^{ης} Ιουλίου 2006, για την τροποποίηση του παραρτήματος IV του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 850/2004 για τους έμμοτους οργανικούς ρύπους, ΕΕ L217 της 8.8.2006, σ. 1, και κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 172/2007 του Συμβουλίου, της 16^{ης} Φεβρουαρίου 2007, για την τροποποίηση του παραρτήματος V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 850/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τους έμμοτους οργανικούς ρύπους, ΕΕ L55 της 23.2.2007, σ. 1.

⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 166/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18^{ης} Ιανουαρίου 2006, για τη σύσταση ευρωπαϊκού μητρώου έκλυσης και μεταφοράς ρύπων, ΕΕ L33 της 4.2.2006, σ. 1.

αποτελέσματα συζητήθηκαν σε εργαστήριο που οργανώθηκε στις Βρυξέλλες το Φεβρουάριο του 2005, στο οποίο καθορίστηκαν ως προτεραιότητες μελλοντικής δραστηριοποίησης η εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας και η αυξημένη προσοχή στις μικρές οικιακές πηγές⁹.

Δραστηριότητες στους τομείς των ζωοτροφών και τροφίμων

Η στρατηγική για τις διοξίνες περιγράφει μια ολοκληρωμένη νομοθετική προσέγγιση όσον αφορά τις ζωοτροφές και τα τρόφιμα, προκειμένου να περιοριστεί η παρουσία διοξινών, φουρανίων και PCB στην τροφική αλυσίδα. Η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση στηρίζεται σε τρεις πυλώνες:

- (1) Τη θέσπιση αυστηρών αλλά εφικτών μέγιστων επιπέδων στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα, συνεκτιμώντας τα αποτελέσματα όσον αφορά τη μείωση της παρουσίας διοξινών στο περιβάλλον.
- (2) Τη θέσπιση επιπέδων ανάληψης δράσης, όταν διαπιστώνεται ότι τα επίπεδα στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα υπερβαίνουν τα επίπεδα υποστρώματος. Τα εν λόγω επίπεδα έχουν τον χαρακτήρα της έγκαιρης προειδοποίησης.
- (3) Ο καθορισμός επιδιωκόμενων επιπέδων σε βάθος χρόνου, ούτως ώστε να μειωθεί η έκθεση της πλειονότητας του πληθυσμού και να περιοριστεί στα όρια που συνιστά η επιστημονική επιτροπή τροφίμων.

Κατά την υπό εξέταση περίοδο, επικαιροποιήθηκε η νομοθεσία σχετικά με τα μέγιστα επίπεδα στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα, ούτως ώστε να περιλάβουν τα PCB που είναι παρόμοια με τις διοξίνες, μέσω της θέσπισης μέγιστων επιπέδων για το σύνολο των διοξινών, φουρανίων και παρομοίων με τις διοξίνες PCB¹⁰. Προκειμένου να εξασφαλιστεί μια ομαλή μεταβατική φάση, διατηρούνται προσωρινά τα υφιστάμενα μέγιστα επίπεδα διοξινών και φουρανίων, επιπλέον των νέων προτεινόμενων μέγιστων επιπέδων διοξινών, φουρανίων και παρομοίων με τις διοξίνες PCB.

Δεδομένου ότι οι πηγές των διοξινών και των παρομοίων με τις διοξίνες PCB είναι διαφορετικές, τα επίπεδα για την ανάληψη δράσης που καθορίστηκαν για τις διοξίνες και τα φουράνια το 2002 έχουν διατηρηθεί και θεσπίστηκαν το 2006 χωριστά επίπεδα για την ανάληψη δράσης σε ό,τι αφορά τα παρόμοια με τις διοξίνες PCB, ταυτόχρονα με τον

⁹ Εκθέσεις μελετών και έγγραφα εργαστηρίων (workshops) υπάρχουν στο δικτυακό τόπο: http://ec.europa.eu/environment/dioxin/index.htm#enlarged_eu

¹⁰ Οδηγία 2006/13/EK της Επιτροπής, της 3^{ης} Φεβρουαρίου 2006, για την τροποποίηση των παραρτημάτων I και II της οδηγίας 2002/32/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τις ανεπιθύμητες ουσίες στις ζωοτροφές όσον αφορά τις διοξίνες και τα παρόμοια με τις διοξίνες PCB (EE L32 της 4.2.2006, σ. 44)· κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 199/2006 της Επιτροπής, της 3^{ης} Φεβρουαρίου 2006 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 466/2001 για τον καθορισμό μέγιστων τιμών ανοχής για ορισμένες προσμίξεις στα τρόφιμα όσον αφορά τις διοξίνες και τα παρόμοια με τις διοξίνες πολυχλωριωμένα διφαινύλια (PCB) (EE L32 της 4.2.2006, σ. 34). Ο τελευταίος αυτός κανονισμός αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 της Επιτροπής, της 19^{ης} Δεκεμβρίου 2006, για καθορισμό μέγιστων επιτρεπτών επιπέδων για ορισμένες ουσίες οι οποίες επιμολύνουν τα τρόφιμα (EE L364 της 20.12.2006, σ. 5)

καθορισμό μέγιστων επιπέδων για το σύνολο των διοξινών, φουρανίων και παρόμοιων με τις διοξίνες PCB¹¹.

Αναθεωρήθηκε και επικαιροποιήθηκε η νομοθεσία που διέπει την αναλυτική μεθοδολογία και παρακολούθηση των ζωοτροφών και τροφίμων, με στόχο την υπαγωγή των παρόμοιων με τις διοξίνες PCB στα καθορισθέντα επίπεδα και τη συνεκτίμηση της κτηθείσας πείρας¹².

Όσον αφορά τα μη παρόμοια με τις διοξίνες PCB, η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων προέβη σε εκτίμηση του κινδύνου που συνιστά για την υγεία του κοινού και των ζώων η παρουσία μη παρόμοιων με τις διοξίνες PCB στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα¹³. Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της εν λόγω εκτίμησης κινδύνου, διεξάγονται συζητήσεις για το ενδεχόμενο καθορισμού κανονιστικών επιπέδων για τα μη παρόμοια με τις διοξίνες PCB στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα.

Δραστηριότητες έρευνας

Προκειμένου να καλυφθούν μερικά από τα υφιστάμενα γνωστικά κενά, οι διοξίνες, τα φουράνια και τα PCB, καθώς και άλλες ουσίες, απετέλεσαν το αντικείμενο έργων έρευνας που χρηματοδοτήθηκαν υπό το έκτο πρόγραμμα πλαίσιο έρευνας, εστιαζόμενων στις επιπτώσεις στην υγεία, στη μόλυνση της τροφικής αλυσίδας και στις περιβαλλοντικές πτυχές. Έρευνα για τις εν λόγω ουσίες ανελήφθη επίσης από το Κοινό Κέντρο Ερευνών στους τομείς του εδάφους, των υδάτων, του αέρα, του περιβάλλοντος και των εκπομπών.

¹¹ Σύσταση 2006/88/EK της Επιτροπής, της 6ης Φεβρουαρίου 2006, για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων στις ζωοτροφές και στα τρόφιμα (EE L42 της 14.2.2006, σ. 26).

¹² EE L364 της 20.12.2006, σ. 32. Κανονισμός που αντικαθιστά την οδηγία 2002/69/EK της 26^{ης} Ιουλίου 2002 για καθορισμό των μεθόδων δειγματοληψίας και των μεθόδων ανάλυσης για τον επίσημο έλεγχο των διοξινών και των προσδιορισμό των παρόμοιων με τις διοξίνες PCB στα τρόφιμα (EE L209 της 6.8.2002, σ. 5).

¹³ www.efsa.europa.eu/etc/medialib/efsa/science/contam/contam_opinions/1229.Par.0003.File.dat/contam_op_ej284_ndl-pcb_en1.pdf